

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny–Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak

Protokolant:st. sekr. sąd. Aleksandra Langocz

przy udziale Jerzego Woźniaka Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2018 r.

sprawy **R. J. (J.)**

oskarżonego z art. 178a § 4 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego we Wrześni

z dnia 27 lipca 2017 r. sygn. akt II K 208/17

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu we Wrześni do ponownego rozpoznania.

Hanna Bartkowiak

UZASADNIENIE

R. J. został oskarżony o to że, w dniu 2 lutego 2017 r. w miejscowości C., gminy W., woj. (...) prowadził w ruchu lądowym samochód ciężarowy marki R. (...) o numerze rejestracyjnym (...), będąc w stanie nietrzeźwości wynoszącym – 0,53 mg/dm³ alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu, przy czym czynu tego dokonał będąc wcześniej prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Chodzieży, sygnatura akt II K 29/12 za czyn z art. 178a § 1 k.k., tj. o przestępstwo z art. 178a § 4 k.k.

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy we Wrześni, w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt II K 208/17, przychylając się do złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k. wniosku o dobrowolne poddanie się karze, uznał oskarżonego **R. J.** za winnego popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 2 lutego 2017 r. w miejscowości C., gminy W., woj. (...) prowadził w ruchu lądowym samochód ciężarowy marki R. (...) o numerze rejestracyjnym (...), będąc w stanie nietrzeźwości wynoszącym – 0,53 mg/dm³ alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. i art. 34 § 1 i 1a pkt 4 k.k. w zw. z art. 35 § 2 k.k. wymierzył mu karę 1 roku ograniczenia wolności polegającą na potrącaniu 15 % wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na rzecz Fundacji Pomocy (...) z Chorobami Nowotworowymi w P..

Na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł w stosunku do oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat.

Na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 5 000 zł.

Na podstawie art. 43b k.k. orzekł podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ogłoszenia o treści wyroku na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy w C. przez okres 21 dni od daty wywieszenia;

Na koniec rozstrzygnął o kosztach postępowania i na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 250 zł, w tym opłatę w kwocie 180 zł.

Powyższy wyrok, na podst. art. 425 § 1 i 2 k.p.k., art. 444 k.p.k. oraz art. 447 § 5 k.p.k. a contrario, w całości, zaskarżył prokurator zarzucając temuż orzeczeniu rażąco obrazę przepisu art. 387 k.p.k., która miała wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegającą na uwzględnieniu wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego – bez zawiadomienia oskarżyciela publicznego i oskarżonego o konieczności modyfikacji złożonego wniosku o skazanie – w zakresie przyjętej kwalifikacji prawnej czynu zarzuconego, a następnie przypisanego R. J..

Formułując powyższe zarzuty prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja prokuratora okazała się zasadna i skuteczna w tym sensie, iż w istocie doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu we Wrześni do ponownego rozpoznania, choć w głównej mierze z przyczyn stwierdzonych przez Sąd odwoławczy z urzędu, lecz mieszczących się w granicach zgłoszonego zarzutu apelacyjnego.

Apelujący zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 387 k.p.k., przede wszystkim akcentując brak zawiadomienia prokuratora i oskarżonego o konieczności modyfikacji złożonego wniosku o skazanie. To jednak nie ta kwestia zaważyła na decyzji o uchyleniu zaskarżonego wyroku. Wskazać bowiem należy, że Sąd I instancji przyjął wniosek oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze, złożony w trybie art. 387 k.p.k. za przestępstwo zakwalifikowane w akcie oskarżenia z art. 178a § 4 k.k. gdzie zaproponowana kara zasadnicza (1 rok ograniczenia wolności) oraz środki karne zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych (na okres 4 lat) i świadczenie pieniężne (w wysokości 5 000 zł) nie mogły zostać przez sąd orzekający zaakceptowane, gdyż naruszały prawo materialne. Ustawodawca przewidział bowiem za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., o które oskarżono R. J., surowszą odpowiedzialność, określając zagrożenie karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat oraz odpowiednio zaostrzając środki karne: zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio (art. 42 § 3 k.k.) oraz świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 10 000 zł do kwoty 60 000 zł (art. 43a § 2 k.k.). W zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy naruszył w sposób rażący przepisy procedury karnej, przyjmując – niedopuszczalny prawnie – wniosek o wydanie wyroku w trybie konsensualnym. Analiza podejmowanych przez Sąd I instancji czynności procesowych na kolejnych dwóch terminach rozprawy głównej prowadzi do wniosku, że organ orzekający postępował nieprawidłowo, bez zachowania należytej kolejności działań.

Jak wynika z akt sprawy, Sąd Rejonowy powziął wątpliwości co do bytu uprzedniego skazania R. J. w sprawie z Sądu Rejonowego w Chodzieży o sygn. II K 29/12. Wyrokiem z dnia 14 lutego 2012 r., oskarżony został bowiem skazany za czyn z art. 178a § 1 k.k. na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, której nie zarządzono oraz orzeczono nim określone środki karne. Wyrok ten w niniejszej sprawie był zaś podstawą przyjęcia surowszej kwalifikacji prawnej w akcie oskarżenia, przy ustaleniu, iż oskarżony prowadził pojazd mechaniczny w ruchu lądowym będąc wcześniej prawomocnie skazany za taki sam czyn. Pierwszą rzeczą, jaką w takiej sytuacji winien ustalić Sąd niższej instancji było to, czy rzeczywiście doszło do zatarcia skazania ze sprawy o sygn. II 29/12. W przypadku bowiem gdy czynności wyjaśniające by to potwierdziły, w chwili orzekania, Sąd Rejonowy nie mógłby powoływać się na okoliczność tego uprzedniego skazania, które uważać by należało za niebyłe. Sąd I instancji winien na tą okoliczność uzyskać jednoznaczne dane z Sądu Rejonowego w Chodzieży. Jak słusznie zauważył apelujący prokurator, w kontrolowanym postępowaniu karnym nie doszło nawet do ujawnienia i zaliczenia w poczet dowodów notatki urzędowej na ten temat, sporządzonej przez pracownika Sądu Rejonowego w Chodzieży (pismo z dnia 19 lipca 2017 r., k. 60). Dla tak istotnej okoliczności jak uprzednie skazanie oskarżonego należałoby też oczekiwać poczynienia ustaleń w oparciu o akta sprawy karnej Sądu Rejonowego w Chodzieży o sygn. II K 29/12 wraz z aktami wykonawczymi, zwłaszcza że nie stwierdzono ku temu żadnych przeszkód faktycznych.

Kolejnym krokiem Sądu orzekającego w sprawie winno być uprzedzenie stron, w trybie art. 399 § 1 k.p.k. o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego. Następnym zaś, zajęcie się złożonym uprzednio przez oskarżonego wnioskiem o dobrowolne poddanie się karze.

Należy wskazać, że przepis art. 387 § 1 k.p.k. nie precyzuje co prawda treści wniosku, jednak z użytego w nim sformułowania „wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego” wnioskować należy, że oskarżony może zaproponować rodzaj i wysokość represji karnej. W konsekwencji, należy wnosić, że porozumieniem nie można skutecznie objąć kwalifikacji prawnej czynu, gdyby oskarżony wniósł o przyjęcie innej kwalifikacji niż wynikająca z ustaleń faktycznych. Natomiast w razie dostrzeżenia przez sąd konieczności zmiany kwalifikacji prawnej czynu, gdy oskarżony złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze, na podstawie art. 399 § 1 k.p.k., sąd powinien uprzedzić strony o takiej możliwości, a uwzględnienie wniosku będzie wówczas uzależnione od podtrzymania go przez oskarżonego także w wypadku zmiany kwalifikacji prawnej czynu oraz niewniesienia sprzeciwu przez prokuratora i pokrzywdzonego (vide: Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, autorzy: D. Świecki (red.), B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, publ. LEX/el., 2018).

Niezbędne zatem byłoby odebranie stanowiska od oskarżonego co do podtrzymania wniosku o wymierzenie mu kary za występki zakwalifikowany z art. 178a § 1 k.k., do czego w przedmiotowej sprawie nie doszło. Brak tej czynności, powodował rażące naruszenie przepisów proceduralnych z art. 387 k.p.k. i mógł mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Sprawa również z tego powodu wymaga ponownego rozpoznania, a wydany wyrok musiał zostać uchylony.

Natomiast tak daleko posuniętych skutków nie powodowało nieodebranie stanowiska prokuratora w kwestii zgłoszonego wniosku oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze. Sąd Okręgowy nie podziela bowiem zdania oskarżyciela publicznego, że oskarżyciel winien zostać zawiadomiony przez Sąd Rejonowy o konieczności zmiany kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonemu oraz w konsekwencji, modyfikacji złożonego wniosku o dobrowolne skazanie.

W obliczu zmian w zakresie obowiązku udziału prokuratora w rozprawie głównej, dokonanych nowelą z 11 marca 2016 r., należy podkreślić, że jego niestawiennictwo na rozprawie w razie zakończenia postępowania przygotowawczego w formie dochodzenia, w sytuacji prawidłowego powiadomienia o jej terminie (art. 135 k.p.k.), należy uznać, podobnie jak w przypadku pokrzywdzonego, za wyraz braku sprzeciwu wobec ewentualnego wniosku oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze, otwierający drogę do uwzględnienia tego wniosku przez sąd, o ile są spełnione inne przesłanki, od których ono jest uzależnione (tak: Komentarz do art. 387 KPK pod red. Skorupki 2017, wyd. 24/R. Ponikowski/J. Zagrodnik, publ. Legalis). Niestawiennictwo prawidłowo zawiadomionego oskarżyciela publicznego nie było zatem przeszkodą do wydania przez Sąd Rejonowy wyroku w trybie konsensualnym, nawet w takim przypadku jak ten, gdy wymagane było podjęcie przez Sąd czynności z urzędu, a następnie ponowne poddanie pod osąd wniosku oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze. To rolą oskarżyciela publicznego, który został zawiadomiony o odroczeniu rozprawy, było zainteresowanie się stanem przedmiotowej sprawy. Nic też nie stało na przeszkodzie aby na rozprawie w dniu 27 lipca 2017 r. stawił się prokurator i przedstawił swoje stanowisko. Mógł też wówczas sprzeciwić się uwzględnieniu wniosku oskarżonego, jakie to uprawnienie daje mu przepis art. 387 § 2 k.p.k.

W związku z ewentualną zmianą kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego R. J., jeśli doszłoby do korzystnych dla podsądnego ustaleń o zatarciu uprzedniego skazania, Sąd I instancji winien mieć na uwadze treść art. 387 § 3 k.p.k., który daje mu uprawnienie by uzależnić uwzględnienie wniosku oskarżonego od dokonania zaproponowanej przez siebie zmiany. Nie jest jednak tak, jak uważa apelujący, że taka modyfikacja będzie konieczna. Można bowiem rozważać sytuację, gdy zaproponowana przez oskarżonego kara zasadnicza i środki karne - niedopuszczalne za czyn z art. 178a § 4 k.k. – byłyby właściwe i adekwatne do występkę z art. 178a § 1 k.k.

Reasumując, Sąd Okręgowy uwzględnił apelację prokuratora i na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. zaskarżony wyrok uchylił, przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu we Wrześni do ponownego rozpoznania. Sąd ten powinien przeprowadzić postępowanie zgodnie z wyżej podanymi wskazaniem, pod warunkiem że oskarżony w ponownym

procesie podtrzymywac będzie wniosek o skazanie go bez przeprowadzania dalszego postępowania dowodowego (art. 387 k.p.k.).

Hanna Bartkowiak